

PAKİSTAN'IN ADI VE KURULUŞUNDA ÇAVDHERİ RAHMET ALİ VE BİLDİRİSİNİN ÖNEMİ

THE IMPORTANCE OF CHOUDHARY RAHMET ALI AND HIS DECLARATION IN THE NAME AND ESTABLISHMENT OF PAKISTAN

Çiğdem KIRANŞAN*

Makale Bilgisi

Başvuru: 10.12.2020

Kabul: 22.09.2021

Article Info

Received: Dec, 10, 2020

Accepted: Sep. 22, 2021

Öz

Hint alt kıtasının kuzey batısında Pakistan adıyla müstakil bir devlet olarak ilan edilen bu hâkimiyetin adı, anlamı ve kuruluş sürecine dair çeşitli iddialar söz konusudur. Pakistan'ın adına dair en yaygın olan iddialardan biri bölgedeki beş eyaletin baş harflerinden müteşekkil olması, bir diğeri ise saflığın temizliğin timsali olarak bu ismi alması yönündedir. Pakistan'ın devlet olarak kuruluşunda tabiidir ki çok sayıda fikir ve düşünce adamının rolü olmuştur. Bunlar arasında kendisi de aynı zamanda Pakistanlı olan ve bahse konu dönemde Müslüman-milliyetçi kimliğiyle ön plana çıkmış olan Çavdheri Rahmet Ali yer almaktadır. Aynı zamanda Pakistan Ulusal Hareketinin kurucusu olarak da tanınan Rahmet Ali, ömrünü bu devletin kurulması için adanmış bir kişidir. Bu sebeple Pakistan ahalisinin büyük çoğunluğu onu Pakistan Devleti'nin isim babası olarak da tanımlamaktadır. Nitekim bir yandan Rahmet Ali ve onun fikrinde olan Müslüman önderlerin büyük gayretleri, bir yandan da Hindu liderlerin bölünmeye dair plan, proje ve propagandaları sayesinde Hindistan'ın Müslüman ve Hindular arasında paylaşılması sağlanmıştır. Sonuç itibarıyla uzun süren ve çoğunluğu İngiltere'de gerçekleşen müzakerelerden sonra Müslümanların çoğunlukta olduğu bölgeleri kapsayan Hindistan'ın Kuzeybatı ve Kuzeydoğusunda özgün, sosyal, kültürel ve politik değerler ekseninde bağımsız bir Müslüman devletin kurulması kabul edilmiş ve 15 Ağustos 1947' de Pakistan, dünya siyasi haritasında Müslüman bir devlet olarak yerini almıştır.

Anahtar Kelimeler: Çavdheri Rahmet Ali Pakistan, Müslümanlar, Hindular.

* Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih ABD, cigdemkiransan@hotmail.com, Malatya Türkiye

Abstract

In the North West of the Hind Peninsula, Pakistan is declared as a detached state, and there are various claims regarding the name, meaning and establishment process of this dominion. One of the most common claims for Pakistan's name is that it is composed of the initials of five provinces in the region, while another is that it is named as a symbol of purity and clainliness. Of course, many thinkers played a role in the establishment of Pakistan as a state. These include Choudhary Rahmet Ali, who is also Pakistani and who came to the fore with his Muslim-nationalist identity at the time. Rahmet Ali, who is also known as the founder of the Pakistan National Movement, is a person who has devoted his life to the establishment of this state. For this reason, the majority of the people of Pakistan also describe him as the namesake father of the state of Pakistan. As a matter of fact, India has been shared between Muslims and Hindus thanks to the great efforts of Rahmat Ali and the Muslims leaders in his mind, as well as the plans, projects and propaganda of the Hindu leaders on Pattition. As a result, after long negotiations in the UK, the establishment of an independent Muslim state on the basis of original, social, culturel and political values in the Northwest and northeast of India, covering Muslim-majority areas, was agreed adn Pakistan took its place as a Muslim state on the World political map on 15 August 1947.

Keywords: Choudhary Rahmat Ali, Pakistan, Muslims, Hindus.

Giriş

XVIII. yüzyılın son çeyreğinden itibaren Hint alt kıtasına tamamen hâkim olma yolunda önemli adımlar atan İngiltere, 1857 Tımarlı Sipahi kalkışmasıyla bu emeline ulaşma yolunda önemli bir fırsatı ele geçirmiştir. Hindistan'ı “*ebedi bir sömürge*” haline getirme idealiyle faaliyetlerini sürdüren¹ İngiltere, uyguladığı ayırıştırma politikasıyla bahse konu coğrafyada yaşayan ahalinin birlik ve bütünlüğünü tamamen ortadan kaldırmayı başarmıştır.² İngiltere'nin uyguladığı politikanın bir gereği olarak bu dönemdeki sosyo-kültürel hareketler, her geçen gün siyasal bir hüviyete bürünürken özellikle Müslüman ve gayrimüslim ahali arasındaki bağların da

¹ W.W.Hunter, *A Brief History of the Indian Peoples*, Oxford 1907; John Bradley, *Lady Curzon's India*, New York 1986, K.Henry George, *British Administration During The Revolt of 1857*, New Delhi 1985; Ahmed Rıza, *Batının Doğu Politikasının Ahlâken İflassı*, (nşr., Z. Ebüzziya), İstanbul 1982, s.43, S. Suat Vural, *Hindistan'da İngiliz Yönetimi*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 2006, (Basılmamış Doktora Tezi), s. 18-174.

² Syed Sharfuddin Pirzada, *Foundations of Pakistan (All -India Muslim League Documents:1906-1947) I-II.*, Karachi 1970; Richard Symonds, *The Making of Pakistan*, London 1949, A. C. Majumdar, *Struggle for Freedom*, Bombay 1988.

kopmasına yol açmıştır.³ Neticede yüzyıllar boyunca özellikle Dekken'in kuzeyindeki Hindistan topraklarında hüküm süren Türk idarecilerin yönetimi altında büyük ölçüde huzur, kısmen refah ve mutluluk içinde yaşayan ahali teşkilatlanarak, I. Dünya Savaşının sebep olduğu ortamdan da istifade ile kan dökmeden maksatlarına ulaşma çarelerini aramaya başlamışlardır.⁴ Dolayısıyla XX. yüzyılın ortalarına doğru İngilizlerin bölgeden çekilmesiyle birlikte bir yandan Hindistan, bir yandan da Pakistan ahalişi kendi coğrafyalarında sadece kendilerinin hâkim olacağı bir yönetim biçimi tesis etmişlerdir.⁵ Bahse konu olan ayrışmanın esas muharrik gücünü teşkil eden unsur din olmuştur. Müslüman liderler, Müslüman Birliği Partisi etrafında birleşerek cesur siyasetleriyle alt kıtanın kaderini belirlemişlerdir. Hedeflerine ulaşmanın yolunu tek Allah, tek Peygambere ve tek kitap olan Kuran-ı Kerim'in gölgesinde birleşmede gördüler. Böylece Müslümanların çoğunlukta olduğu bölgeleri kapsayan Hindistan'ın kuzeybatı ve kuzeydoğusunda özgün, sosyal, kültürel ve politik değerler ekseninde bir araya gelen bağımsız bir İslam birliği, 15 Ağustos 1947'de Pakistan Devleti'ni kurarak hedefine ulaşmıştır.

1947 yılında Hint alt kıtasının kuzey batısında Pakistan⁶ adıyla müstakil bir devlet olarak ilan edilen bu hakimiyetin komşuları kuzey ve kuzeybatıda

³ Hindistan'da İngiliz hakimiyeti hakkında geniş bilgi için bkz. Vural, agt, s. 18-174, Muhammad Mohar Ali, *History of the Muslims of Bengal I*, Riyadh 1985, N. Ahmed Asrar, "Hind-Pakistan Uyuşmazlığının Menşeleri ve Bangladeş'in Doğuşunun Tarihçesi", *İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi VI/1-2*, 1975, s.58vd, Arthur D. Innes, *A Short History of The British in India*, New Delhi 1985; R.W. Frazer, *A Story of the Nations British India*, London 1918, H.George Briggs, *The Nizam His History and Relations with the British Government I-II*, Delhi 1985.

⁴ Müslüman ve gayri Müslim ahali arasında istiklal fikri doğup gelişmesi ile Müslüman ahalinin geliştirdiği çeşitli fikir hareketleri, bunların siyasallaşması ve 1885 yılında kurulan Hindistan Milli Kongresi/All India Congress etrafında birleşmesi yani "*Hindu milliyetçiliği*"nin şekillenmeye başlaması ile benzer şekilde İslam ahalinin '*dini ihya*' adıyla gerçekleştirdiği faaliyetler sonucunda ümmetin birliğinden hareketle siyasi alanda da bütünleşmeye yönelmesi ve neticede 1906'dan itibaren Hindistan Müslümanları Birliği/All India Muslim League etrafında birleşmiştir. Müslüman ahalinin istiklal süreci hakkında bkz. I.H.Qureshi, *History of the Freedom Movement I*,1957, s.51; Richard Symonds, *age*,s.7 ;Pirzada, *age*,45

⁵ Pirzada, *age*, s. 3vd; J. C. Powell-Price, *A History of India*, New York 1955, s.408vd, Bipan Chandra, *India's Struggle for Independence*, New Delhi 1989, Latif Ahmed Sherwani, *Pakistan in the Making Documents and Readings*, Karachi 1987.

⁶ Bu ülke kuzeyde Afganistan, doğuda bütünüyle Rahmet AliHindistan Cumhuriyeti, güneyde Hind Okyanusu, batıda ise İran ve Afganistan ile çevrilmiştir. Bkz. Choudhary Rahmet Ali, *Pakistan the Fatherland of the Pak Nation*, Cambridge 1947, s.250, J.Hussain, *A History of the Peoples of Pakistan*, Karachi 2001,s.3vd; Richard V.Weekes, *Pakistan Birth and Growth of a Muslim Nation*, New York 1964, s.9, İftikhar H.Malik, *The History of Pakistan*, Londra 2008, s.3, Rafiushan Kureishi, *New Pakistan*, London 1977,s.2vd.

Afganistan, kuzeydoğuda Çin, doğuda bütünüyle Hindistan Cumhuriyeti, güneyde Hint Okyanusu, batıda ise İran'dır. Hindistan'ın kuzeybatısını temsilen coğrafi bir yer adı olarak kullanılan Pakistan'ın adı ve anlamına dair çeşitli iddialar söz konusudur. İddialardan birine göre çoğunluğunu Müslümanların teşkil ettiği Pencab, kuzeybatı sınır eyaleti olan Afgan, Keşmir, Sind ve Belucistan'ı içine alan beş eyaletin baş harflerinden müteşekkil bir isimdir. İdeolojik bir yaklaşıma göre ise saflığın temizliğin timsali olarak yeni kurulan bu devlete Pakistan adı verilmiştir.⁷ XX. yüzyıl Asya'sının şekillenmesinde, özellikle de Pakistan ve Hindistan'ın müstakil birer devlet olarak teşekkülünde elbette ki Mahatma Gandhi, Jawaharlal Nehru, Tilak, Gökhale, Muhammed Ali Cinnah, Muhammed İkbâl, Seyyid Ahmed Han, Mevlana Azad, Mevdudi, Muhammed Ali, Şevket Ali, Zafer Ali gibi bölgede yaşayan pek çok siyaset ve fikir adamının büyük tesiri olmuştur.

Çavdheri Rahmet Ali

Pakistan Devleti'nin kuruluşuna önderlik edenlerin başında, kendisi de aynı zamanda Pakistanlı olan ve bahse konu dönemde Müslüman milliyetçi kimliğiyle ön plana çıkmış olan Çavdheri (Choudhary) Rahmet Ali (16 Kasım 1897- 3 Şubat 1951) gelmektedir.⁸ Aynı zamanda Pakistan Ulusal Hareketinin kurucusu olarak tanınan Rahmet Ali, bölgede kurulan bu yeni devletin de isim babasıdır. Müslüman bir Gücar⁹ aileye mensup olan Rahmet Ali, 16 Kasım 1897 yılında Pencab eyaletine bağlı Balaçaur'un 4 km. kuzeyinde küçük bir köy olan Mohar'da doğmuştur.¹⁰

Babası Hacı Çavdheri Şah Muhammed, Mohar'da küçük bir tarladan elde

⁷ Jamal Malik, *Islam in South Asia a Short History*, Boston 2008, s.336.; S.S.Cohen, *The Ideal of Pakistan*, Brooking 2004

⁸K. K. Aziz, *Choudhary Rahmat Ali a Biography*, Lahore 1987, s.7, Ahmad Hasan Dani, "Choudhary Rahmat Ali" *Founding Fathers of Pakistan*, (Ed. Ahmad Hasan Dani), Lahore 1998, s.213-246; G. Allana, *Our Freedom Fighters (1562-1947) Twentyone Great Lives*, Lahore 1985, s.295-306.

⁹Gücarlar, bir zamanlar Gücerat vilayetinde ve Hindistan'ın kuzeyindeki Keşmir, Pencap, Dehli ve Rahilkhand gibi birkaç şehirde yoğun olarak yaşamakta olup bunlar Rajputlar olarak da bilinmektedir. XVIII. yüzyıl boyunca Sahatanpur'un büyük bir bölümü Gücerat olarak adlandırılırken Sawat kabilelerinden önce Hazara bölgesinin sakinlerinin bölgenin esas sahipleri oldukları kaynaklarda belirtilir. Geniş bilgi için bkz., Aziz, *Choudhary Rahmat Ali a Biography*, s.28-32, <https://gujjargazette.com/gujjars/gujjars-of-kashmir-by-dr-javaid-rahi/>

¹⁰ Rahmet Ali, Balachaur'un 4 km kuzeyinde, bugünkü Nawanshahr bölgesinde Kuzey Hindistan'da Pencap Eyaletine bağlı Hoshiarpur'da küçük bir köy olan Mohar'da doğdu. Aziz, *age*, s.4vd ; <https://www.mapsofindia.com/maps/punjab> <https://www.mapsofindia.com/maps/himachalpradesh/>

ettiği ürünlerle ailenin geçimini sağlamaktaydı.¹¹ Şah Muhammed'in oğlu Rahmet Ali'nin en iyi şekilde eğitim alması için elinden gelen her türlü gayreti sarfetmiştir.¹²

Hayatı boyunca kendisinde derin izler bırakacak olan ilköğrenimini, Mohar'daki İslami Medresede tamamlayan Rahmet Ali, ortaokul eğitimini ise Rahon'da almıştır.¹³ 1910 yılında Cullander'e giderek burada Saindas Anglo-Sanskrit Hihg School'da eğitimine devam etmiştir.¹⁴

1912 yılında Pencap Üniversitesi'nin düzenlediği sınavları geçerek Lahor 'da İslamia Koleji'ne kaydolmuştur.¹⁵ Lisans eğitimi süresince İngilizce, tarih, matematik ve Farsça gibi pek çok dersler alan Rahmet Ali, hemen hemen tüm alanlarda üstün yetkinlik ödülü kazanırken ders dışı faaliyetlere de büyük ilgi göstermiştir.¹⁶ Öğrenciliği sırasında *Double Company* şirketi için Pencap Üniversitesi Temin Komitesi'nin sekreterliği ile *Our Day Fund* Komitesi ve Üniversitelerarası İşbirliği Komitesi'nin sekreterlik görevlerini yürütmüştür.¹⁷ Ancak bu süreçte babasının vefatıyla sarsılan Rahmet Ali, maddi zorluklarla karşı karşıya kalınca önce İslamia Koleji'nin Crescent Gazetesinde, daha sonra da Urdu bir gazete olan Paşa Ekber ve Münşi Mohameddin Faik¹⁸ tarafından yönetilmekte olan Keşmiri Gazetesinde pek çok makaleler yazmak suretiyle¹⁹ kısmi zamanlı çalışmaya başlamıştır.²⁰ Bu

¹¹ Şah Muhammed, iki evlilik yapmış ilk eşinden iki kızı, ikinci eşinden ise iki erkek ve bir kızı olmuştur. Annesi erken yaşta vefat edince Rahmet Ali ve kardeşleriyle üvey annesi ilgilenmiştir. Bkz., Dani, *age*, 216; Aziz, *Choudhary Rahmat Ali a Biography*, s. 1-3.

¹² Allana, *age*, s. 296-297.

¹³ Rahon 1901 yılında 8.651 nüfusuyla Cullandher bölgesinde küçük bir kasabaydı. Geniş bilgi için bkz. Aziz, *Choudhary Rahmat Ali a Biography*, s. 3; Allana, *age*, s. 297.

¹⁴ Dani, *age*, s. 216, Aziz, *age*, s.35; Ahmad Saeed, *Muslim India (1857-1947) A Biographical Dictionary*, Lahore 1997, s.274-275.

¹⁵ Pencap'ın eğitim ve kültür merkezi Lahor, binlerce öğrencinin akın ettiği önemli bir merkezdir. Bu kolej, Pencap Üniversitesi'ne bağlı olup, Batı'da toplam 14 yıllık okul eğitimine eşit olan Sanat / Bilim derslerine lisans diplomasına kadar eğitim vermektedir. Bu Üniversite, Pakistan Hareketi'nin odak noktalarından birisi olmuştur.

¹⁶ Allana, *age*, s. 297.

¹⁷ Aziz, *Choudhary Rahmat Ali a Biography*, s.4-5.

¹⁸ Keşmir'de basın özgürlüğü için uğraşmış ilk gazeteci olup bölge tarihinin araştırılıp gün yüzüne çıkarılması ve sosyo-kültürel değerlerinin gelecek kuşaklara aktarılmasını önemsemiştir. Bkz., <https://lostkashmirhistory.com/muhammad-din-fauq/>

¹⁹ Keşmir Gazetesi 1905 yılında aylık olarak çıkan bir gazetedir. Ahlaki ve dini öğretileri hakkında bilgi veren bu gazete hakkında geniş bilgi için bkz., Aziz, *Choudhary Rahmat Ali a Biography*, s.5vd.; <https://lostkashmirhistory.com/muhammad-din-fauq/>

²⁰ Aziz, *Choudhary Rahmat Ali a Biography*, s.5, G. Allana, *age*, s. 297, Tahir Kamran, "Choudhary Rahmat Ali and his Political İmagination Pak Plan and the Continent of Dinia", *Muslims Against the Muslim League Critiques of the Idea of Pakistan*, (Ed. Ali Usman Qasmi- Megan Eaton Pobb), Cambridge 2017, s.85.

dönemde gazetenin sahibi Münşi Mohameddin Faik, onun yazmış olduğu bazı makalelerinden dolayı yüklü cezalar ödemek zorunda kaldığı için Crescent'den ayrılmasını istemiştir.²¹ Öğrencilik hayatı boyunca yukarıda adı geçen farklı gazetelerde çalışması onun Hindistan'ın siyasi ve sosyal meseleleri başta olmak üzere güncel pek çok husus hakkında malumat sahibi olmasına imkân sağlamıştı. 1918 yılında Lahor İslam Koleji'ni bitirdikten sonra 1923 yılına kadar Lahor'da Aitchison Chiefs kolejinde öğretim görevlisi olarak çalışmıştır.²² Ancak 1923 yılında Chiefs kolejinden istifa ederek hukuk okumak üzere Pencap Üniversitesi'ne kayıt yaptırmıştır. Bu sırada bir yandan eğitim hayatına devam eden Rahmet Ali, bir yandan da 1923-1930 yılları arasında Mazari ailesinin çocuklarını eğitmekle²³ birlikte özel hukuk danışmanlığı da yapmıştır.²⁴ Eğitiminin geri kalanını İngiltere'de devam ettirmek isteyen Rahmet Ali, çalıştığı işlerden yeteri kadar para biriktirdikten sonra hukuk eğitimi almak üzere Pakistan'dan ayrılmıştır. Ekim 1930'da kaydını yaptırdığı Emmanuel College Cambridge Üniversitesi'nden 1933 yılında avukatlık diplomasıyla mezun olurken, 1940

²¹ Allana, *age*, s. 297-298; Kamran, *agm*, s.86.

²² Rahmet Ali ailesine ya da köyündeki arkadaşlarına mektup yazdığına "Choudhary Rahmat Ali Azad" şeklinde imzalandı. Aziz, *Choudhary Rahmat Ali a Biography*, s. 5.

²³ Bahadır Han'ın tavsiyesi üzerine Aitchison Koleji Lahore'da önce Bahawalpur da önde gelen liderinin oğluna, bir yıl sonra da onun İngiltere'ye gitmesi üzerine Mazari ailesinin çocuklarına vasi ve öğretmen olarak atanmıştır. Bu arada Mazari ailesinden Sardar Mir Dost Muhammedin özel sekreterliğini de yapmıştır. Aziz, *Choudhary Rahmat Ali a Biography*, s.7, Kamran, *agm*, s.45-88.

²⁴ Hukuk eğitimi aldığı yıllar 1920-21olarak da verilmektedir. Bkz.,Aziz, *age*, s.7; Rahmet Ali'nin arkadaşı ile yapılan bir röportajı G.Allana şu şekilde aktarmıştır: "Çavdheri Rahmat Ali ile sınıf arkadaşı ve onun bir dostu olduğum için çok şanslıyım. 1923 yılından bahsediyorum. Lahore Hukuk Fakültesine beraber devam ederken, Ali, küçük bir apartman dairesinde yaşıyordu. O dairenin bulunduğu apartman şimdilerde mensubu olduğunuz saygın gazetenizin (The Pakistan Times) bir ofisinin bulunduğu binadır. 1923'lü yıllar gibi eski tarihlerde Rahmet Ali; "Indianizm" hakkındaki ve Hindistan içerisindeki Müslümanların, Sihlerin, Dravidlerin ayrı bir yurtlarının olması gerektiği yönündeki görüşlerini dile getiriyordu. Biz Pan-İslam eğilimli Müslüman öğrenciler onun bu konulardaki konuşmalarını (vaazları da denebilir) çok büyük bir ilgiyle takip ederdik. Sohbetlerini dinleyebilmek için akşamları onun apartman dairesinde buluşurduk. Rahmet'in olağanüstü bir kişiliği vardı. Kabul etmek zorundayım ki ben ve onunla irtibat kuran tüm insanlar onun tutarlı görüşlerinden çok etkileniyorduk. Fakat o zamanlarda onun hayallerinin çok ütopyik bulunduğumuzu da ifade ettiğimiz oluyordu. Böyle söylediğimizde sesini yükseltir ve bağırarak bu söylediklerim bir gün gerçek olacak derdi. Kendisinin sözde "*rabid communalism*" olarak adlandırdığı bazı düşünceleri bizimle aynı okulda eğitim gören Hindu öğrenciler tarafından hoş karşılanmadı. Mr. Chatterji ismindeki bir okul yetkilisine durumu ilettiler. Sonradan öğrendik ki yetkili Mr. Chatterji, kendisine şikâyete gelen öğrencilere Rahmet'in hayalperest ve akli dengesi yerinde olmayan bir molla olduğunu, o nedenle de ciddiye almamaları gerektiğini söylemiştir." Allana, *age*, s. 298

yılında da aynı üniversiteden yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır.²⁵

Rahmet Ali'nin yukarıda bahsi geçen yıllarda eğitim hayatını sürdürürken Hind yarımadasının hali hazırdaki meselelerine de kayıtsız kalmadığı dikkati çekmektedir. Ona göre Hindistan'ın tek bir millet olarak yaşayabilmesi ve bütünlüğünü muhafaza edebilmesi imkânsız olup Müslüm ile gayrimüslüm yani Pakistan ile Hindistan arasındaki fark öğle vaktinde güneşin belirginliği kadar netleşmiş bir vaziyetteydi.²⁶ Bu sebeple Rahmet Ali, bölgeye dair en uygun çözüm şeklinin Hindistan'ın nüfus yoğunluğuna dayalı olarak Müslümanlar ile gayrimüslimler arasında taksim edilmesini savunmaktaydı.²⁷ Hindistan, dokuz yüz yıldan fazla bir süre Müslüman idareciler tarafından yönetilirken üzerinde yaşayan bütün ahalinin hakları gözetilmişti. Ancak sömürgeci hâkimiyetlerin kontrolü altına girdikten sonra bahse konu bölgedeki Müslüman ahalinin Pakistan taraflarına çekilmeye zorlandıkları ve azınlık konumuna düşürüldüğü aşikârdır.

Rahmet Ali'nin vermiş olduğu bilgilere göre bahse konu dönemde Pakistan'ın toplam nüfusu kırk milyon olup bunun otuz milyonunu Müslümanlar teşkil etmekteydi. Ayrıca bunlar dini bakımdan farklı oldukları gibi atalarının Türkistan'dan taşıyarak getirdikleri sosyal, kültürel, iktisadi tutum ve davranışlar bakımından da Hindistan'daki yerel ahalden farklılık arz etmekteydiler. Rahmet Ali, sosyal, ahlaki ve politik bir sistem olarak İslamiyetin Pakistan ulusuna seçkin bir ulus olma özelliği kattığını ifade ederken buranın Müslümanların bizzat kendi ana yurtları olduğunu da önemle vurgulamaktaydı.²⁸

Rahmet Ali'nin Bildirisi ve Önemi

Rahmet Ali, Hint alt kıtasında ayrı bir Müslüman devletin kurulmasına dair fikirlerini icraata geçirmek için 1930-1933 yılları arasında, merkezi Cambridge'de bulunan Pakistan Ulusal Hareketi'ni kurarken²⁹ Londra'daki Yuvarlak Masa konferanslarına³⁰ da sık sık katılmak suretiyle Müslümanların

²⁵ Peter Lyon, *Conflict Between India and Pakistan*, California, s.9.

²⁶ Allana, *age*, s. 295.

²⁷ K. L. Gauba, *The Consequences of Pakistan*, Lahore 1946, s. 53vd., N. Pandey, *The Indian Nationalist Movement 1885-1947*, New Delhi 1979, s. 68, K.K. Aziz, *Studies in History and Politics*, Islamabad 2002, s.182.

²⁸ Allana, *age*, s. 295.

²⁹ Pakistan Ulusal Hareketi; Pakistan, Pak Planı ve Pak ideolojisinin bir merkezi olacaktı. Geniş bilgi için bkz. Aziz, *Choudhary Rahmat Ali a Biographys*. 109-132.

³⁰ İngiliz Hükümeti'nin Hindistan'da yeni bir anayasa oluşturma amacıyla ve toplumun tüm kesimlerinden temsilcilerin katılımıyla düzenlediği Yuvarlak Masa toplantılarına Müslümanlar, Sihler, Hindular, hatta kast dışı sayılarak aşağılanan dokunulmazlar dahi tüm siyasi teşekküller katılmıştı. İlk defa olarak 400 milyonluk Hindistan'ın temsilcilerinin bir

bölgedeki geleceğine dair fikir ve düşüncelerini paylaşmıştır.³¹ Nitekim Onun, 28 Ocak 1933'te katıldığı yuvarlak masa toplantısındaki açıklamaları tarihi kayıtlara Pakistan Bildirisi olarak geçmiştir. Aynı zamanda Pakistan adının ilk defa kullanıldığı bu bildiride Hindistan yarımadasındaki Müslümanların ayrı bir vatan kurmalarının gerekçeleri açıklanmıştır.

Çavdheri Rahmed Ali tarafından deklare edilen Pakistan Bildirisi şu şekildedir;

ŞİMDİ YA DA ASLA

Sonsuza kadar yaşamak mı yok olmak mı?

Sayın yetkili,

Ekte sunduğum çağrı metni ile Hindistan'ın beş Kuzey Birliği olan Pencap, Hayber-Pahtunhva (Afgan Bölgesi), Keşmir, Sind and Belucistan' da yaşayan otuz milyon Müslüman Pakistanlı adına belirtmek isterim ki bu kişilerin sosyal, dini, politik ve tarihsel temelleri ayrı bir Federal Anayasa oluşturularak tanınmalıdır. Dolayısıyla, bahsi geçen vatandaşların Hindistan'ın geri kalanından farklı olarak kendi ulusal kimliklerinin tanınması için sundukları kaçınılmaz taleplerini bilgilerinize arz etmekteyim.

Bu büyük Hint sorunu için burada sunulan çözüm önerisi ile ilgili değerli görüşlerinizi bana bildirmenizi rica etmekteyim.

Probleme kalıcı bir çözüm bulunması noktasında en az sizin kadar istekli bir kişi olarak; çağrı metninde yer alan hususların tamamının tarafınızdan kuvvetli bir onay ve destek göreceğini hem umut ediyor hem de söz konusu onay ve desteğin gerçekleşeceğine kalpten inanıyorum .

Saygılarımla.

*RAHMATALI,
(Choudhary).*

ŞİMDİ YA DA ASLA

Yaşayacak mıyız yoksa sonsuza kadar yok mu olacağız?

İngiliz ve Hindu devlet adamlarının bu topraklar adına kararların yer alacağı Federal bir Anayasa 'ya zemin hazırladıkları Hindistan tarihinin bu

araya gelerek kendi meselelerini görüşmeleri ve tartışmaları bakımından yuvarlak masa konferansları son derece önemlidir. Yuvarlak masa toplantıları hakkında geniş bilgi için bkz. Muhammad Ali Siddiqui, *Ouaid-i Azam Muhammad Ali Jinnah Speeches (Round Table Conference 1930-1932)*, Karachi 1996, s.160vd, Bkz. R.C.Majumdar, *age*, s.463, N. Pandey, *age*, s. 65, Burton Stein, *A History of India*, New Delhi 1998, s. 326vd.

³¹ Allana, *age*, s.296; Aziz, *Choudhary Rahmat Ali a Biography*, s. 78.; Gauba, *age*, s. 53vd.

ciddi döneminde biz de burada yer alan itirazı, ortak mirasımıza sahip çıkmak adına sizlere bildiririz: Pakistan --Hindistan'ın kuzeyindeki beş vilayetini kastederek; Pencap, Hayber-Pahtunhva (Afgan Bölgesi), Keşmir, Sind and Belucistan'da yaşayan otuz milyon Müslüman kardeşimiz adına-- politik çarmıha gerilme ve kökten imha edilmemiz karşısındaki acı ve bir o kadar da hayati önem taşıyan mücadelemize ilgi ve desteğinizi bekleriz.

Bizim cesur ama sesi duyulmayan ulusumuz Hindu milliyetçiliğinin sunağı üzerinde yalnızca gayrimüslimler tarafından değil aynı zamanda İslam'da süregelen rezaletler tarafından kurban ediliyor. Bu durum karşısında bizim sözde liderlerimiz ulusumuzun geleceğini pervasız bir tutumla gözardı ediyor ve tarihimizin öğretilerine aldırış etmeyerek olanlara seyirci kalıyor.

Yuvarlak Masa Konferansı'nda Hint Müslüman Delegasyonu (Delege Heyeti) çok büyük ve bağışlanamaz bir hata yapmıştır. Hint milliyetçiliği adı altında kara talihli Müslüman ulusuna gösterilecek ebedi bağlılığa boyun eğmeyi kabul ettiklerini bildirmiştir. Bu liderler duruma karşı çıkmadıkları gibi herhangi bir itirazda da bulunmadan ve hatta Hindistan Federasyonu (tüm Hindistan'ı kapsayan) ilkelerine dayanan anayasayı hiçe sayarak bu durumu çoktan kabul etmişlerdir. Esasında bu yapılan, İslamiyet'in Hindistan'daki geleceğine dair idam hükmüne imza atmaktan başka bir şey değildir. Bunu yaparken de halkı sözde manda altına aldıkları gerekçesine sığınmışlardır.

Ancak bu kendi sonlarını hazırlayacak olan mandanın yine kendi elleriyle şekillendirildiğini ve formüle edildiğini unuttular. Bu manda, Hindistan'daki Müslümanların vermiş olduğu bir yetki değildi. Uluslar hiçbir zaman kendi temsilcilerine kendi ruhlarını feda etmeleri pahasına yetki vermezler veya sorumluluklarını devretmezler. Ayrıca bilinçli insan evladı asla bu özkıyım niteliğindeki mandayı kabul etmez (eğer verilmişse de uygulamak bir yana durmalı). Bu büyüklükteki kriz zamanlarında, devlet idaresini kurtarmanın en baştaki çözümü adil bir şekilde paylaşmak ve istikrarlı ve korkusuz bir liderlik sergilemektir. Maalesef ki bizim liderlerimiz son yetmiş beş yıldır Hindistan'da yaşayan çok dindar seksen milyon insanı ısrarla inkar etmiştir. Bu yanlışlar yılların meselesi haline gelmiştir. Müslümanların çıkarlarını ve acil gereksinimlerini tamamen görmezden gelmek, pek çok imkanın kaybına sessiz kalmak bu yanlışların ta kendisidir. Politikaları süreç boyunca eylemde hareketsiz ve tutumda itaatkar bir hava sergilemiştir. Başından beri korku ve şüpheyle felç olmuş haldedirler. Menfaatleri ve fırsatçılıkları uğruna kasten (bilinçli olarak) zamanlarını ve politik ilkelerini feda etmişlerdir. Bunu bile yapmak için en önemli noktada yer alan Bedlam politikasıdır. Çünkü Bedlam politikası, bizim bu trajik gerçeği görmemizi

engellenecek ve bizi oyalayacak boş bir şey. Gözlerimizi ne kadar güçlü bir şekilde kapatırsak gerçek de o derece güçlü bir şekilde bizi karşılayacaktır.

Eğer bu kritik dönemde, bu trajik karar yasallaştırılırsa biz de ayrı bir Federasyon için talepte bulunacağız ve sizlerden bu talebimize pratik anlamda ilgi göstermenizi ve aktif olarak destek olmanızı beklememize izin verin.

Hindistan aynı bu dönemde olduğu gibi kurulmuştur. Hindistan ne yalnızca bir ülkenin ne de yalnızca bir milletin adıdır. Aslında Hindistan, tarihte ilk defa İngilizler tarafından belirlenmiş olan bir eyaletin adıdır. Bu eyalet daha önceden Hindistan'ın herhangi bir yerini oluşturmamış insanları içermektedir. Aslında bu insanlar İngilizlerin tarihte ilk defa Hindistan'a doğru gelmesi ve oraya varması arasında geçen zamanda birbirinden farklı milletlerin kimliğine sahip ve bu kimliklerini sürdüren kişilerdir.

Hindistan'ın 5 vilayetinin (idari bölgesi) oluşturduğu alanda toplamda kırk milyon nüfusun içinde biz Müslümanlar otuz milyonunu oluşturmaktayız. Bizim dinimiz, kültürümüz, tarihimiz, geleneklerimiz, ekonomik sistemimiz, miras kanunumuz, halefiyetimiz, evliliklerimiz özünde ve temelde Hindistan'ın geri kalanında yaşayan insanlarınkinden farklıdır. Beş vilayette itimatla yaşayan bu otuz milyon kardeşimizin çok büyük fedakarlıklarla belirlenmiş idealleri Hindulara ilham veren ideallerden temelden farklıdır. Bu farklılıklar yalnızca geniş prensiplerle sınırlı değil, çünkü bunun çok daha ötesinde. Onlar, bizim hayatımızın en ince detaylarla ilgilidir. Biz onlarla (Hindularla) ne birlikte yemek yeriz ne de aramızda evleniriz. Bizim ulusal göreneklerimiz ve takvimimiz hatta yemeklerimiz ve kıyafetlerimiz bile onlardan farklıdır.

Fakat bazı yüzeysel gözlemciler Müslümanlar ve Hindular arasında olan durumla Romalı Katolikler ve Protestanlar arasında olan durumu mantıksız da olsa kıyaslıyor. Katolikler de Protestanlar da aynı dini gruba mensupturlar: Hristiyanlık. Oysa Hindular ve Müslümanlar birbirinden farklı iki büyük ve esaslı dini sistemi takip etmektedirler. Din, Hristiyanlarda olduğu gibi Müslümanlarda ve Hindularda kişisel fikir belirtilebilecek bir tartışma konusu değildir. Öte yandan, onlarda doğumdan ölüme kadar vatandaşların kiliseye olan bağlılıklarının yasalarla şart koşulduğu ve gözlemlendiği bir anlayış hakimdir.

Eğer biz Pakistan'ın Müslümanları dostun veya düşmanın yönlendirmesiyle kendi milli kimliğimize ters fakat Hindistan Federasyonu tarafından kabul edilen koşullara aldanırsak dört azınlıktan biri oluruz. Bu da Hindistan'daki Müslüman milletin ölüm haberi olmuş olurdu. Bu korkunç

büyükükte olan ve giderek yaklaşan felaketi fark etmenizi ve size dünyadaki Müslümanların otuz milyon olan nüfusumuzla onda birini bizim oluşturduğumuzu hatırlatmak isteriz. Beş bölgeden oluşan PAKİSTAN'ın yani bizim vatanımızın toplam yüz ölçümü İtalya'nın sahip olduğu bölgenin dört katı, Almanya'nın üç, ve Fransa'nın iki katıdır. Ayrıca nüfusumuz Avustralya Federal Devleti'nin yedi katı, Kanada'nın dört, İspanya'nın iki katıdır ve Fransa'nın ve İtalya'nın da ayrı ayrı nüfusuna eşitir.

Bunlar gerçeklerdir, kabul etmesi güç fakat realitenin kendisi olan olgulardır. Aksini iddia eden her kim olursa meydan okuyabiliriz. Bu gerçeklerin dayandığı temelleri baz alarak ve bize karşı çıkacak olanlardan korkmayarak, koyu harflerle belirtmek isteriz ki biz, Müslüman Pakistanlılar diğer Hindistan'dan ayrı ve farklı bir ulusal kimliğe sahibiz. Ve buna sahip olduğumuz topraklar üzerinde Hindu halkı yaşar ve yaşamaya hakkı vardır. Dolayısıyla Federal Anayasa çerçevesinde ve Hindistan'ın diğer bölgelerinden ayrılan ve yalnızca bize ait olan ayrı bir ulusal kimliğe sahip olmayı ve bu kimliğin tanınmasını talep etmekteyiz.

Bu çağrı metni, yalnızca Hindistan'da yaşayan Müslümanların sorunlarına çözüm getirmeyi amaçlamaz aynı zamanda iki büyük odak noktası olan ve Hindistan'ın gelecekteki düzeniyle ilgili durumu da belirleyecek olan İngiliz ve Hindu sorunlarına işaret etmektedir. Bizim inancımızın, bedenimizin ve ruhumuzun tehlike altında olduğunu anlamalıdır. Bizim var oluşumuz ve iyi olma halimiz buna bağlıdır. Bizim beş büyük Kuzey vilayetimizin Hindistan Federasyonu kapsamına (tüm Hindistan'ı kapsayan) girmesi feci bir durum olacaktır. Yalnızca bizim için değil, İngilizlerin ve Hinduların da dahil olduğu Hindistan'da yaşayan diğer ırklar ve gruplar için de bir felaket olacaktır.

Önerilen anlaşma daha adil ve akla uygun bir alternatif ile değiştirilirse bu büyük alt kıta için daha barışçıl bir geleceğin temelleri atılmış olacaktır. Bu alternatif anlaşma kesinlikle bir insanın diğer bir insana sömürü öznesi olmadan en yüksek seviyede gelişim gösterebilmesine fırsat vermelidir. Bu alternatif, Müslüman halkın çoğunluğunu içeren beş vilayetin (Pencap, Hayber-Pahtunhva (Afgan Bölgesi), Keşmir, Sind and Belucistan) dahil olduğu ayrı bir Federasyon kurularak oluşturulmalıdır.

Bu Kuzey Hindistan'ın oluşturduğu Müslüman Federasyon, dışarıdan gelebilecek fikirlere ve saldırılara karşı siper oluşturacak ve bölgenin korunması için bir tampon görevi görecektir. Kurulacak olan bu tip bir Federasyon, Hindistan'ın geri kalanında yaşayan Müslüman ve Hindu nüfusu maddi yönden zarara uğratmayacaktır. Alternatif koşullarda bölgemiz, İngiliz ve Hindu devlet adamlarının menfaatleriyle uyuşan serbest,

güçlü ve rekabetçi bir müttefik olan ve Hindistan'ın geri kalanından ayrı bir Anayasa'sı olan bir hale gelmelidir. Hiçbir şey bizi kendi Federasyonumuzu oluşturmaktan daha çok tatmin edemez. Esasen bu talep, 1930'da Hindistan Müslüman Ligi'nde (tüm Hindistan'ı kapsayan) Dr. Muhammad Iqbal başkanlığı zamanında ortaya konulan öneriden farklıdır. Onun yaptığı öneri beş vilayetin birleşerek tek bir eyalet oluşturması ve Hindistan Federasyon'una (bütün Hindistan'ı kapsayan) bağlı bir birim haline gelmesi iken biz bu vilayetlerin birleşerek kendilerine ait ayrı bir Federasyon oluşturmalarını önermekteyiz. Kendi kaderimizin efendisi ve ruhumuzun kaptanı olmadığımız bir düzende ve Hindu boyunduruğu altında yöneltilmeye razı olmuş olursak biz Müslümanların yaşadığı bu topraklarda barış ve sükunet olmayacaktır.

Anayasa'da yer alan himaye edildiğimize dair kanunlar kurtuluşumuz için kendi belirlediğimiz yollarla çalışmamıza imkan sağlıyor mu? Çok az bile sağlamıyor. Himaye öyle sihirli bir kelime ki bizim liderlerimizi büyülüyor ve bilinçlerini bulandırıyor. Bir milletin kendi sonunu kendi elleriyle getirirken uğradığı depremin hasarını himaye altında olmak karşılayacak zannediyorlar halbuki himaye altında olmak onların sadece halüsinasyon görerek bilinçlerinin bulanmasına sebep oluyor. Himaye altına alınmak liderler tarafından istendi ve kanun koyucular tarafından kabul edildi fakat hiçbir zaman milli kimliğin kaybını karşılayamadı. Biz Müslümanlar bu intihara meyilli çılgınlığa ve bizi ölüme götüren sürece karşı mücadele etmeliyiz. Himaye altında olmak çoğunluk olan ırkın yaşamsal konularda belirlediği hedefleri ve ilgi alanları (hele ki bizim hayatımız hem bireysel hem de kolektif düzende onlarınkinden farklı olarak temellenmekte ise) doğrultusunda kendimizi feda etmemizi gerektirecek. Dolayısıyla bizim Hindistan Federasyonu (bütün Hindistan'ı kapsayan) altındaki dört azınlıktan biri olmamızı engelleyecek düzeni nasıl oluşturacak?

Himaye altında olmak Müslüman halkın uğrayacağı büyük bir felaketi önleyebilir mi? Evet, ancak Müslümanların sosyal ve dini ideallerini korkarak oluşturduğu ve sonsuza kadar sürececek yaşayacakları acı ve ızdırap karşılığında önleyebilir. Himaye altına alınma ihtimali ancak ulusal kimliği yıkılmaya çalışılan milletimizi yattığı uykudan uyandırmak ve milli bilinç geliştirmesini sağlamakta işe yarayabilir. Dahası himaye altına girmekle, hayati organlarımız ve ulusal yaşamımızın gurur sembolleri etkili ve yayılmacı bir şekilde başkaları tarafından sahiplenilecek. Örneğin ordu, donanma, uluslararası ilişkiler, ticaret ve alım satım, iletişim ağları (ulaşım), posta ve telgraf, vergilendirme ve gümrük artık bizim kontrolümüzde olmayacak aksine çoğunluğu Hindulara bağlı olan Federal

Hükümet'in elinin altında olacak. Bizim ideallerimizin Hinduların idealleriyle çatıştığı (çatışması gerektiği) noktada biz Müslümanlar kendi hedeflerimize nasıl erişeceğiz?

Bu bağlamda, geçmiş yüzyılın tarihi bizler için unutulmayacak olan derslerle dolu. Gerçeği görmekten kaçanlar bile içinde bulunduğumuz bu durumu okumalıdır. Yalnızca bir örnek vermek gerekirse: Geçmişte keyfini sürdüğümüz bütün bu himaye ve güvence altına alınma durumumuza rağmen pek tabii kendi ulusal dilimiz: URDUCA, hatta bu büyük alt kıtanın ortak dili (lingua franca) bile olan URDUCA, Hindistan dilleri listesinden kaldırılmıştır. Bunu doğrulamak için en son yapılmış olan nüfus sayımı raporunu inceledik. Kendi kendine ortaya çıkmış olan trajik bir düşünüş mevcut. Daha da çok düşmek bizim kaderimiz mi? Fakat bu düşünüşün büyüklüğü fındık kabuğunu doldurmuyacak bir meseledir. Bu sorun bile bizim bir ulus olarak geleceğimizi belirleyecek olan büyük ulusal meseleler ve yalnızca Hindistan'ın değil tüm Asya'nın sahip olduğu güç ile kıyaslanacak olursa bir toz gibi kalır.

Bu yadsınamaz gerçekler karşısında, şunu sorma hakkını kendimizde görmeliyiz: Bizler hangi amaçla ulusumuzun boyun eğdirilmesine, kendimizi feda ettirmeye, kendimizi ve zürriyetimizi Müslüman olmayan bir egemenlik boyunduruğu altına sokturmaya çalışıyoruz? Burda güzel olan şey Federasyon'un içine girerek İslamiyet'le ve Müslümanlarla büyüme. Bizim anlayışımız bunu gerektirir. Kendi liderlerimizin varlığını koruyabilmek için çarmıha gerilmek zorunda mıyız yoksa Hindistan'ın tek bir millet olduğuna dair akla sığmayan iddiaları desteklemek zorunda mıyız? Tüm bedellerini hesaba katarak bir anlaşmayı değerlendirmek mi başarıdır mı yoksa Hindu milliyetçiliğini destekleyerek aynı Hinduların bundan faydalandığı gibi Müslümanların da faydalanmasını beklemek midir başarı? Bu ironi akıl oyunu yapılarak iyi gösterilmeye çalışılıyor fakat gayet olağan ve ortada bir durum olduğu açıktır. Biz geçmişte kendi kendine homurdanmalardan ötürü acı çektik ama korkularla tereddüt etmeden yüzleştik. Hiçbir zaman kendi kendini boğmaya çalışan bir millet olmayacağız. Bizler Hindu tatillerine sahip olabilmek için Hindu milliyetçiliği altında kendimizi çarmıha germeyeceğiz.

Federal Anayasa'yı destekleyen tüm devlet adamlarına -Müslüman, İngiliz, Hindu- şunu sorma iznimiz verilmeli: gerçekten de ulusumuzun İslamiyet'in son 1400 yılda bize verdiği hakları Hindistan'ın ulus olması karşılığında feda etmemiz makbul müdür? İnsanlık bu hayret verici fedakarlık karşısında gerçekten bir şey kazanacak mı? Biz İslamın eski ateşinin sürdüğünü ve İslam'ın geleceğe dair bize birçok şey kazandıracağına inandığımızı söylemeye cürret ediyoruz. Rusya hariç

tutularak Avrupa'ya baktığımızda neredeyse Hindistan kadar bir alana ve nüfusa sahip ve bu koşullarda orada tam yirmi altı farklı ulus yaşamakta ve aynı ve tek bir dine inanmakta, ortak bir medeniyete ve ekonomik sisteme sahiptirler. Tabii ki aynısı Hindular ve Müslümanlar için geçerli olamaz fakat en azından istenen şey bu iki milletin de arkadaşçıl bir şekilde birbirlerine komşuluk etmelerini sağlamak, huzur ve refahın hakim olduğu bir alt kıta haline gelmesine zemin hazırlamaktır.

Bizler İslamiyetin uzun ve olaylı tarihinde görülmemiş ciddi bir trajedi ile karşı karşıyayız. Bu bir mezhebin (tarikatin) veya belli bir kitlenin sorunu olmaktan ziyade tüm İslamiyet'in kaderini ve son döneme kadar Hindistan'daki İslamiyetin ve kurucularının muhafızları olmuş olan insanları etkileyebilecek olan bir problemdir. Eğer Hindistan Federasyonu (bütün Hindistan'ı kapsayan)'nun bize dayatacağı köleliğin esaretinden kendi ruhumuzu kurtarabilirsek, birey olarak bir geleceğe sahip olmaktan öte millet olarak büyük bir geleceğe sahip olacağız. Gelin, bu yolda hata yapmayalım. Bu mesele şimdi ya da asla. Ya sonsuza kadar yaşayacağız ya da yok olacağız. Gelecek, ancak ve ancak biz kaderimize doğru yaşarsak bizim olacak. Çözüm Tanrı'nın ellerinde değil çözüm bizim elimizde. Ya başaracağız ya da mahvolacağız. Tarihimiz hiç bir ulusun sahip olmadığı kadar açık ikazlarla dolu. Tarihimizin bize yönelttiği bu uyarıları dikkate almalıyız. Bizim için şöyle mi söylenmeli: onlara yöneltilen ikazların hiçbirine kulak asmadılar ve atalarının onlara bahşettiği bu mirası kendi elleriyle mahvettiler?

MOHD ASLAM KHAN,
RAHMAT ALI

(Khattak)
(Choudhary)
Khyber Birliği'nin Başkanı

SHEIKH MOHD SADIQ INAYAT ULLAH KHAN, (Sahibzada).
(of Charsaddah).

Khyber Birliği'nin sekreteri³²

1933 yılında Pakistan Bildirisi olarak da bilinen “Şimdi ya da asla! Sonsuza kadar yaşamak mı yok olmak mı?” bildirisinde³³ Müslümanların çoğunlukta olduğu Pencâp, Afgan (Kuzey Batı Sınır Eyaleti), Keşmir, Sind ve Belucistan'ı bölgelerinde ayrı bir Müslüman ülke kurulmazsa

³² Aziz, Choudhary Rahmat Ali a Biography s.488-501, http://chrehmatali.com/books/Now_or_Never.pdf (Erişim tarihi)

³³ Now or Never: Are We to Live or Perish Forever?. Aziz, s.488-501

Müslümanlar Hindistan'da yok olup gideceklerdi. ³⁴ Böylelikle **Pencâp, Afgan** (Kuzey Batı sınır Eyaleti), **Kesmir, Sind ve Belucistan**'ı içeren alanı ifade eden Pakistan devletinin ismi de bu beş eyaletin baş harflerinden oluşup coğrafi anlamda belirlenmiş oldu. Pakistan devletinin diğer anlamı ise ideolojik bir söyleme yöneliktir, kurulacak ülkenin "saflığı"nı ifade eder.

Bildiri, Hindistan'ın tek bir ülke olduğunu ve burada sadece bir milletin yaşadığı fikrini reddettiği gibi Müslümanların din, kültür, tarih, gelenek, görenek, ekonomik sistem, takvim hatta yemek ve kıyafetlerin bile Hindistan'ın geri kalanından farklı olduğu vurgulamıştır.

Hindistan yarımadasındaki 1/5'ini teşkil eden nüfus için büyük bir değişikliği içeren bu bildiri, geniş bir muhtevaya sahip olduğu için Asya ve dünya çapında ideolojik bir devrim başlattığı gibi söz konusu dönemden sonra unutulmaz bir belge olarak İngilizlere karşı özgürlüğün sembolü olmuştur. Yani bir bakıma İngiliz emperyalizminin sonunun ilanı, Pakistan'ın ise doğum günü olan bu bildiri, ilk zamanlarda tabiidir ki Rahmet Ali'in istediği etkiyi yaratmadığı gibi kabul de görmemiştir. Ancak o sırada bölgede gelişen siyasi hadiselerin hem Hindistan, hem de Pakistan açısından hız kazanması bildiriye olan dikkati artırmıştır.

23 Mart 1940 yılında Hindistan'ın pek çok yerinden gelen Müslüman temsilcilerinin katıldığı Müslim Birliği'nin Lahor'da yaptığı yıllık toplantısında, Hint alt kıtasında Müslümanlar için bağımsız devlet fikri net olarak dile getirildi. Bu toplantıda Karardad-ı Pakistan (Pakistan Karar Tasarısı) adı verilen, meşhur Lahor Karar Tasarısı'nı oybirliği ile kabul eden Müslüman Birliği, dolayısıyla Rahmet Ali'nin 1933 yılında yayınladığı bildirisini oybirliği ile resmi olarak onaylanmış oldu.³⁵ Bu karar aynı zamanda İngilizler ve gelecekte de Hindu hâkimiyetinden kurtulmanın yolu kabul edilir. Hindistan basınında Pakistan Kararı olarak adlandırılan bu kararda çoğunluğu Müslümanların teşkil ettiği bölgelerde Hindistan'dan ayrı bağımsız bir İslam ülkesi kurulması öngörülmekteydi.³⁶ Müslümanların

³⁴ Shaukallah Ansari, *Pakistan the Problem of India*, Lahore 1944, s. 5vd.G. Allana, *age*, s.288.

³⁵ Lahor kararı hakkında bkz Muniruddin Choghtai, *History Struggle for Pakistan (1857-1947)*, (nşr., R.A.Khan), Lahore 2009; Maqbool Rehmat, *Pakistan Studies History and Culture*, Lahore 1999, s. 124 vd., Pirzada, *age*, s. 264, Farooq Ahmad Dar, "Jinnah and the Lahore Resolution" *J.R.S.P LII/1*, 2015, s. 127-154, Muhammad Ashraf, *The Pakistan Issue*, 1943 Lahore 1943, s.48, Sherwani, *age*, s.594, Kh. Sarwar Hasan, *Genesis of Pakistan*, Karachi 1996, s. 25.

³⁶ Abdul Majid- Abdul Hamid, Zahida Habib, "Genesis of the Two Nations Theory and the Quaid-e- Azam" *Pakistan Vision XV/1*, s. 180-192; Jinnah 1940 da

çoğunlukta olduğu bölgeleri kapsayan Hindistan'ın kuzeybatı ve kuzeydoğusunda kendi oluşturdukları hükümet sistemi adı altında yaşayabilecekleri müstakil, kendi kültürel ve politik değerlerine uygun bağımsız bir Müslüman ulusun kurulması bu oturumda kabul edildi.

Nihayet bu kararlar çoğunluğu Müslümanların teşkil ettiği bölgelerde Hindistan'dan ayrı bağımsız bir İslam ülkesi kurulması onaylanmıştı.³⁷ Söz konusu karar Hind alt kıtasındaki Müslümanlarının amaçlarını belirgin kılarken bu hedefe ulaşmak için bir ulus olarak tüm Müslümanları ilgilendiren bir hareket başlatıldı. Müslümanlar mezhep ve yaş farkı gözetmeksizin bir bütün olurken Ağustos 1947 yılında Pakistan olarak kurulan ülkenin coğrafi sınırları Rahmet Ali'nin yaklaşık olarak tasavvur ettilği toprakları ihtiva etmekteydi.

Rahmet Ali, bu bildirimden sonra da sürekli makaleler ve broşürlerle fikirlerini dile getirmeye devam etmiştir.³⁸ Bilhassa 1933 yılında yayımlanan ve “*Pakistan Milli Hareketi Ne Anlama Geliyor*” başlıklı bir yazısında dönemin Federal Hindistan Anayasası'nı eleştirmiştir. Anayasanın özünü oluşturan ve “*İndiyанизm*” olarak adlandırdığı anlayışa çok sert bir tepki göstermiş, söz konusu anlayışın, Müslümanlar da dâhil olmak üzere Güney Asya'daki birçok halkı köle konumuna soktuğunu ifade etmiştir. Pakistan Milli Hareketi'nin amaç ve gayeleri söz konusu çalışmada listeleyen Rahmet Ali, Güney Asya halklarının, “*İndiyанизm*” anlayışının yaratmış olduğu laikçi kölelik dayatmasından manevi anlamda kurtulurken Asyacılık anlayışının hâkim olmasını; kültürel, ekonomik ve toplumsal olarak da özgürlüğe kavuşmak gerektiğini savunmaktaydı.

Rahmet Ali, sonraki süreçte Pakistan'ın ana vatanı adlı bir kitapçık yayınlamış ve burada fikirlerini ayrıntılı biçimde anlatmıştır. Bu, “*Pakistan*” fikrini temel alan daha ayrıntılı bir kitapçıktı. Bu kitapçıkta Pakistan'ın ismi ve coğrafi sınırları daha net açıklanmış ve Pakistan'ın coğrafi sınırları, tarihi, etnik yapısı, dili hakkında bilgiler verilmiştir.³⁹

“Dünya’da hiçbir kuvvet Pakistan Devletinin kurulmasına engel olamayacaktır,” diyordu. *Pakistan Postası*, S.10, 14 Ağustos 1953, s.10.

³⁷ Abdul Majid- Abdul Hamid, Gauba, Zahida Habib, “ Genesis of the Two Nations Theory and the Quaid-e- Azam” *Pakistan Vision*, XV/1, s.180-192; Jinnah 1940 da “Dünya’da hiçbir kuvvet Pakistan Devletinin kurulmasına engel olamayacaktır,” diyordu. *Pakistan Postası*, S.10, 14 Ağustos 1953, s.10.

³⁸ Gniş bilgi için bkz. Rahmat Ali, *Pakistan; The Fatherland of the Pak Nation*, Cambridge 1947, Choudhary Rahmat Ali, *The Millat and the Mission*, Cambridge 1942.

³⁹ Rahmat Ali, *Pakistan; The Fatherland of the Pak Nation*, Cambridge 1947. Rahmet Ali yukarıda verilen bilgiler dışında ayrıca Bengal ve Haydarabad'ın Müslüman bölgeleri olduğundan ve ayrı devletler veya eyaletler olduklarından bahsetmeye başlamıştır. Bang-ı

Böylece Müslümanların çoğunlukta olduğu bölgeleri kapsayan Hindistan'ın Kuzeybatı ve Kuzeydoğusunda özgün, sosyal, kültürel ve politik değerler ekseninde bağımsız bir Müslüman ulusun kurulması kararı 15 Ağustos 1947'de Pakistan Devleti'nin kurulması ile hedefe ulaşılmıştır.⁴⁰

Pakistan Devleti kurulurken Hindistan yarımadasında kitlesel katliamların yaşanması, Rahmet Ali'nin beklemediği bir gelişme olduğu için bu durum onu büyük bir hayal kırıklığına uğratmıştır.⁴¹ 1948 yılında Pakistan kurulduktan sonra ülkesine gelen Rahmet Ali, aynı yıl tekrar İngiltere'ye dönmüş ve Şubat 1951'de vefat etmiştir.⁴²

Sonuç

Hint alt kıtasında ayrı bir Müslüman ülkenin kurulması fikri XX. yüzyılın başlarından itibaren oluşmaya başlamıştı. Bununla birlikte kurulacak olan bu ülkenin isminin ve sınırlarının ne olacağı konusunda ciddi uğraşlar veren ve nihayetinde konuya dair sağduyulu ve akılcı fikirlerini net olarak ilk dile getiren Rahmet Ali olmuştur. O, 1933 yılında yayınladığı bir bildiri ile kurulacak olan Pakistan'ın hem ismi hemde sınırları belirlenmişti. **Pencâb, Afgan** (Kuzey Batı sınır Eyaleti), **Kesmir**, **Sind** ve **Belucistan**'ı içeren alanı ifade eden Pakistan devletinin ismi de bu beş eyaletin baş harflerinden oluştuğu gibi coğrafi sınırlar da belirlemiş oldu. Onun yeni kurulacak olan devletin coğrafi sınırlarına dair düşünceleri başlangıçta hayali bir girişim olarak görülmüştür. Fakat 1940 yılında Hindistan'ın pek çok yerinden Müslüman temsilcilerin katılımıyla Lahor'da gerçekleştirilen Müslim Birliği'nin yıllık toplantısında, Rahmet Ali'nin Pakistan bildirisi oybirliği ile kabul edilmiştir. Müslümanların çoğunlukta olduğu bölgeleri kapsayan Hindistan'ın Kuzeybatı ve Kuzeydoğusunda kendi oluşturdukları hükümet sistemi adı altında yaşayabilecekleri özgün sosyal yaşantısı ile kültürel ve politik değerler ekseninde bağımsız bir Müslüman ulusun kurulması hayali 1947 yılında gerçekleşti. 1947 yılında Hint alt kıtasının kuzey batısında Pakistan adıyla müstakil bir devlet olarak ilan edilen bu hâkimiyet adını çoğunluğunu Müslümanların teşkil ettiği Pencab, Kuzeybatı sınır eyaleti olan Afgan, Keşmir, Sind ve Belucistan'ı içine alan beş eyaletin baş

İslam; Bengal, Assam ve Haydarabad (Dekken)'dan müteşekkil olup konu hakkında geniş bilgi için bkz. Khan A. Ahmad, *The Founder of Pakistan Through Trial to Triumph*, London 1944, s.3 vd. Aziz, s.235-243, Dani, *age*, s.228-242.

⁴⁰ Choghtai, *age*, s.45, İkrâm Azam, *Pakistan's Ideology and Ideologues*, Lahore 1982, s. 74vd.

⁴¹ Peter Lyon, *Conflict Between India and Pakistan*, California 2008, s.9.

⁴² 1951 yılında bir grip salgınına yakalanarak hayatını kaybeden Rahmet Ali, 20 Şubat'ta Cambridge'deki Newmarket Yol Mezarlığı'na defnedilmiştir. Bkz. Aziz, , *Choudhary Rahmat Ali a Biography*, s. 316.

harflerinden almıştır.

Rahmet Ali'nin hayatını Hindistan'daki Müslüman soydaşlarına adadığı aşikâr olup ülke sınırlarının çizilmesinde ve Müslüman ahalinin istikbalinin belirlenmesindeki rolü son derece önemlidir. Nitekim günümüzde Asya'nın güney yarımadasının dini durumu incelediğinde Pakistan, %96.68 lik bir oranla yaklaşık yüz altmış milyon civarında Müslüman bir nüfusa sahip olup dünya sıralamasında Endonezya'dan sonra en çok Müslümanın yaşadığı ikinci ülke konumundadır. İşte bu başarının önde gelen mimarlarından biri olan Rahmet Ali'ye bugün Pakistan'da yaşayan Müslüman ahali büyük bir minnet ve teşekkür borçludur.

Kaynakça

- Ahmad, Khan A.; *The Founder of Pakistan Through Trial to Triumph*, London 1944.
- Ahmad, Muhammed Saleem; *The All India Muslim League*, Lahore 1989.
- Ali, Muhammad Mohar; *History of the Muslims of Bengal I*, Riyadh 1985.
- Allana, G.; *Our Freedom Fighters (1562-1947) Twentyone Great Lives*, Lahore 1985.
- Ansari, Shaikallah; *Pakistan the Problem of India*, Lahore 1944.
- Ashraf, Muhammad; *The Pakistan Issue*, Lahore 1943.
- Asrar, N. Ahmed; "Hind-Pakistan Uyuşmazlığının Menşeleri ve Bangladeş'in Doğuşunun Tarihiçesi", *İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi VI/1-2*, 1975, s.47-83
- Azam, İkrâm; *Pakistan's Ideology and Ideologues*, Lahore 1982.
- Aziz, K. K.; *Choudhary Rahmat Ali a Biography*, Lahore 1987.
- Aziz, K.K.; *Studies in History and Politics*, Islamabad 2002.
- Bolitho, Hector; *Jinnah Creator of Pakistan*, London 1954.
- Bradley, John; *Lady Curzon's India*, New York 1986; K.Henry George, *British Administration During The Revolt of 1857*, New Delhi 1985.
- Briggs, H. George; *The Nizam His History and Relations with the British Government I-II*, Delhi 1985.
- Chandra, Bipan; *India's Struggle for Independence*, New Delhi 1989.
- Choghtai, Muniruddin; *History Struggle for Pakistan (1857-1947)*, (nşr., R.A.Khan), Lahore 2009.

- Cohen, S.S.; *The Ideal of Pakistan*, Brooking 2004.
- Dani, Ahmad Hasan; "Choudhary Rahmat Ali" *Founding Fathers of Pakistan*, (Ed. Ahmad Hasan Dani), Lahore 1998, s.213-246.
- Dar, Farooq Ahmad; "Jinnah and the Lahore Resolution" *J.R.S.P LII/1*, 2015, s. 127-154.
- Frazer, R.W.; *A Story of the Nations British India*, London 1918.
- Gauga, K. L.; *The Consequences of Pakistan*, Lahore 1946.
- Gopal, Kamalesh Ram; *Indian Muslims APolitical History (1858-1947)*, Lahore 1854.
- H.Malik, İftikhar; *The History of Pakistan*, Londra 2008, s.3; Rafiushan Kureishi, *New Pakistan*, London 1977.
- Hasan, Kh. Sarwar; *Genesis of Pakistan*, Karachi 1996.
- Hunter, W.W.; *A Brief History of the Indian Peoples*, Oxford 1907.
- Hussain, J.; *A History of the Peoples of Pakistan*, Karachi 2001.
- Innes, Arthur D.; *A Short History of The British in India*, New Delhi 1985.
- Kamran, Tahir; "Choudhary Rahmat Ali and his Political İmagination Pak Plan and the Continent of Dinia", *Muslims Against the Muslim League Critiques of the Idea of Pakistan*, (Ed. Ali Usman Qasmi- Megan Eaton Pobb), Cambridge 2017.
- Lyon, Peter; *Conflict Between India and Pakistan*, California 2008.
- Majid Abdul, Abdul Hamid, Zahida Habib; " Genesis of the Two Nations Theory and the Quaid-e- Azam" *Pakistan Vision*, XV/1, YILI s.180-192.
- Majumdar, R.C.; *Struggle for Freedom*, Bombay 1988.
- Majumdar, R.C.; *Struggle for Freedom*, Bombay 1988.
- Malik, Jamal; *Islam in South Asia a Short History*, Boston 2008.
- Pandey, N.; *The Indian Nationalist Movement 1885-1947*, New Delhi 1979.
- Pirzada, Syed Sharifuddin; *Foundations of Pakistan (All –India Muslim League Documents:1906-1947) I-II.*, Karachi 1970.
- Powell J.C, Price; *A History of India*, New York 1955.
- Qureshi, I. H.; *History of the Freedom Movement I*, 1957.
- Qureshi, I. H.; *The Struggle for Pakistan*, Karachi 2006.
- Rahmat Ali, Choudhary; *The Millat and the Mission*, Cambridge 1942.
- Rahmet Ali, Choudhary; *Pakistan the Fatherland of the Pak Nation*, Cambridge

1947.

Ram Gopal, Kamalesh; *Indian Muslims APolitical History (1858-1947)*, Lahore 1854.

Rehmat, Maqbool; *Pakistan Studies History and Culture*, Lahore 1999.

Rıza, Ahmet; *Batının Doğu Politikasının Ahlâken İflası*, (nşr., Z. Ebûzziya), İstanbul 1982.

Saeed, Ahmad; *Muslim India (1857-1947) A Biographical Dictionary*, Lahore 1997.

Sharma, Kamalesh; *Role of Muslims in India Politics(1857-1947)*, New Delhi 1985.

Sherwani, Latif Ahmed; *Pakistan in the Making Documents and Readings*, Karachi 1987.

Siddiqui, Muhammad Ali; *Ouaid-i Azam Muhammad Ali Jinnah Speeches (Round Table Conference 1930-1932)*, Karachi 1996.

Stein, Burton; *A History of India*, New Delhi 1998.

Symonds, Richard; *The Making of Pakistan*, London 1949.

Vural, S. ; *Hindistan'da İngiliz Yönetimi*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 2006, (Basılmamış Doktora Tezi).

Vural S., "*Sipahi Ayaklanmasının Siyasi Sebepleri*", Belgü / 2, Ardahan 2015, s. 181-202.

Weekes, Richard V.; *Pakistan Birth and Growth of a Muslim Nation*, New York 1964.